

149 E

„'t Seghen Waert”

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

7e jaargang, nr 2
maart 1988

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

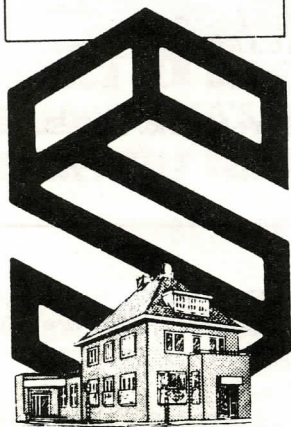
BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

**KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037**

ZOETERMEER

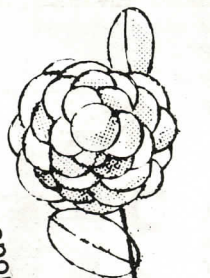
Uw pand verkopen?
Bel Van der Spek!

van der spek

MAKELAARDIJ, VERZEKERINGEN.
HYPOTHEKEN, TAXATIES
DORPSSTRAAT 50 (t. o. OUDE KERK),
2712 AM ZOETERMEER, 079-167771*

eksklusief voor u!

weloverwogen gekozen dames en herenmode

Kwaliteit
blijkt vaak
in het gebruik,
laat U
zich daarom
adviseren door

van Waay
vakmensen in mode

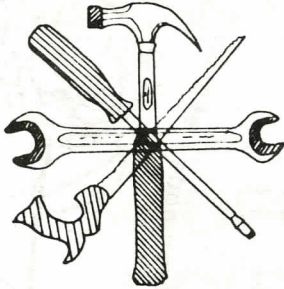
damesmode:
dorpstraat 89-91 - tel. 163167

herenmode:
dorpstraat 163a - tel. 163910
zoetermeer

HANG EN SLUITWERK, BEVEILIGINGEN, GEREEDSCHAPPEN, HOUT

V
E
R
F

P
L
A
A
T
M
A
T
E
R

CAMMERAAT

K
A
S
T
E
N

S
A
N
I
T
A
I
R

HET ADRES VOOR U !

STATIONSSTRAAT 48
ZOETERMEER
TEL 079-163731

ELEKTR. GEREEDSCHAP, IJZERWAREN, HOBBY-ARTIK., SLEUTELS

MET DE BOUWHOF
IS HET GEEN KUNST MEER

- Sanitair
- Open haarden
- Land- en vloertegels
- Bouwmaterialen
- Badkamers
- Elektrische materialen en gereedschappen
- IJzerwaren
- Gereedschappen
- Behang
- Verf
- Heet
- Energie zuinigere lampen
- Verhuurafdeling enz.
- dealer: Mach en Docker Makita AEG

BLEISWIJKSEWEG 11 ZOETERMEER
TEL 079-310700 · 310701 · 311679

- von der stik -

Kerkenbos 1-5
2715 RP Zoetermeer
Tel. 079-51 67 00 - b.g.g. 51 51 51

Dealer van:

*Alfa maakt de weg
opwindend*

meerzicht & van maanen

BOVAG - VAMOR VERKEERSSCHOOL

EDISONSTRAAT 81 - ZOETERMEER - TEL. 079 - 31.21.00 *

**VERHUUR VAN BEDRIJFSWAGENS
PERSONENAUTO'S EN
DOE-HET-ZELF VERHUISWAGENS**

AUTORIJLESSEN

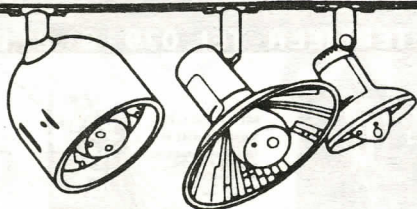
Wij geven ook rijles voor motorfiets, vrachtauto, aanhangwagen en autobus.

de *voor* **BRUIN** *Betere schoenen*

Dorpsstraat 83 — Tel. 16 33 29
Zoetermeer

500m² verlichting in Zoetermeer

Vele mogelijkheden en toepassingen. Zowel in modern als klassiek!

Kortom een bezoek waard!

Interieurverzorging
Kleinmeubelen
Verlichting

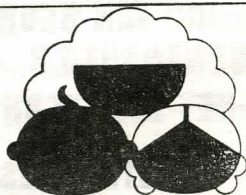
Zoetermeer
Dorpsstraat 198
Telefoon 079-166488

2 SPECIAALZAKEN ONDER ÉÉN DAK

FAMILUX

FAMILUX

Huishoudspeciaalzaak

BABYHALLEN

Babyspeciaalzaak

ROOS - DORPSSTRAAT 156 - TELEFOON 163103

f o t o a t e l i e r

L I N T H O U T

D o r p s s t r a a t 6 8 t e l . 1 6 3 0 8 4

Kwartaalblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer

7e jaargang, nr 2

maart 1988

Dagelijks Bestuur Historisch Genootschap

Voorzitter: C.A.L.v.Wieringen, Mauritsstraat 10;
tel.163764
Secretaris: R.Grootveld, Redelaan 54; tel.419012
Penningmeesters
algemeen: P.van den Dool. Vlamingstr.16;tel.164773;
postgiro 4788145
contributies: A.C.Switzar, Voorhamstraat 41;tel.312907;
postgiro 3426901
Ledenadministr.: Mevr.S.Brandhorst-Sonneveld, Voorweg 182;
tel.517047

Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ)

Voorzitter: G.C.Dullaart, Savelsbos 14; tel.517860
Secretaris: Mevr.K.Moesker, Kersengarde 1;tel.312047
Penningmeester: D.v.d.Kolk, Coornherthove 32; tel.212808

Redactie: Mevr.C.J.Moerman-v.Voorst, Irenelaan 15;
tel.163487
A.van Noort, Mauritsstraat 8; tel.163559

Contactpersonen overige werkgroepen

Familiewapens: C.A.L.v.Wieringen, Mauritsstraat 10;
tel.163764
Interviews oude
Zoetermeerders: A.van Noort, Mauritsstraat 8; tel.163559
Archief-onderz.: R.Grootveld, Redelaan 54; tel.419012

ZOETERMEER IN VROEGER EEUWEN (3)

Voor we verder gaan eerst even twee opmerkingen naar aanleiding van de vorige artikelen:

1. De naamsverklaring. Een onzer leden, de heer Grolle, belde mij op en verwees de veronderstelling dat Zoetermeer misschien ontstaan zou zijn uit Zuid-Aa-er-meer op taalkundige gronden naar het rijk der fabelen.

2. In dit nummer treft u een verhelderend en aanvullend artikel aan van onze secretaris/archivaris, de heer R. Grootveld, over o.a. de oudst bekende schriftelijke vermelding van Zoetermeer.

4. Vestiging aan de oevers van het meer

Zoals in de tweede aflevering (januari 1988) al even werd aangestipt, vestigden de eerste bewoners van Zoetermeer zich aan de oevers van het 'Suetermeer'. Waarom toen en waarom daar? Wat betreft het eerste deel van deze vraag wijzen wij er op, dat omstreeks de tiende en elfde eeuw in onze omgeving sprake was van overbevolking. Dit klinkt zeer onwaarschijnlijk: overbevolking in een zo dun bevolkt gebied, maar het grootste deel van dit gebied was totaal ongeschikt voor landbouw en/of veeteelt en bovendien, als het land al te gebruiken was, was de opbrengst zonder meer zeer mager te noemen. (Overigens, de beruchte tochten van de Noormannen naar onze gewesten zo tussen 800 en 1000, waren ook een gevolg van 'overbevolking' in Scandinavië) Deze overbevolking leidde - ook toen al! - tot emigratie. Deze emigratie vanuit Westelijk Nederland duurde tot de achttiende eeuw en leidde via het huidige Duitsland - vooral in de omgeving van Bremen en Hamburg - en de kusten van de Oostzee tot diep in Rusland. Wij zullen ons echter beperken tot onze omgeving. Waar de zich hier vestigende mensen vandaan kwamen is (nog) niet bekend, maar het is wel zo goed als zeker, dat ze van het gebied van de Oude Rijn via de Zwette (de huidige Weipoortse Vliet) het 'Suetermeer' bereikten, dus over het water.

5. De kolonisatie

In de periode waarin de eerste Zoetermeeders zich hier vestigden, was al het land in Westelijk Nederland in handen van de Graven van Holland. En die graven zagen wel wat in kolonisatie: goed voor hen, want meer bewoners in hun gebied betekenden meer weerbare mannen en meer soldaten betekenden meer macht. Bovendien betekenden meer bewoners: grotere belastingopbrengst. Tot 1955 meende men op grond van oude documenten - de oudste desbetreffende oorkonde dateert uit 1223 - dat de kolonisatie in onze streken begonnen is plm. 1200. In 1955 promoveerde een zekere drs. Van der Linden, geboortig uit Alphen aan den Rijn, op een proefschrift, dat de naam droeg 'De Cope'. In deze dissertatie toonde hij aan, dat de kolonisatie in plm. het jaar 1000 is begonnen. De naam 'De Cope' slaat op de naam van de koopovereenkomst die de graaf sloot met de ontginners. In verschillende plaatsnamen vinden we dit nog terug: Boskoop, Hoenkoop, Reyerskoop, maar ook in Hei- en Boeicop en zelfs in Benschop. (wordt vervolgd)

IN MEMORIAM A.J.DE WAARD

Op 16 februari j.l. overleed op 58-jarige leeftijd tijdens zijn tweede hartoperatie de heer A.J.de Waard, in leven adjunct-directeur van Gemeentebedrijven. In hem verliest de vereniging een lid met veel liefde voor het verleden, hetgeen vooral tot uiting kwam in zijn vele activiteiten in verband met de restauratie van onze korenmolen 'De Hoop' aan de Stationsstraat. Enkele weken voor zijn overlijden begon hij nog aan de cursus 'Oud Schrift'. Helaas kon hij die cursus maar twee maal bezoeken. Namens bestuur en leden wensen wij de nabestaanden de kracht om dit verlies te dragen.

LEDENBESTAND

Sinds de verschijning van het januari-nummer van dit blad traden de volgende personen toe als lid van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer:

1. L.P. van Bemmelen, Willemstraat 11
2. J. de Bruin, Dorpsstraat 83
3. Mevrouw C. Corporaal, Vogeldreef 22
4. Mevrouw Em. Donkers, Willem van Cleeflaan 1243
5. J.W. Groenewegen, Voorweg 163a
6. A.J. van 't Hart, Frans Halsstraat 11
7. J.P. Kalisvaart, Stationsstraat 226
8. C.A. Klaver, Shakespearezijde 36
9. H.J.A. van Lent, César Franckrode 54
10. Mevrouw J.G.M.D. van der Linden, Lemsterland 11
11. J. Mast, Valenberg 58
12. Mevrouw S.H.J. van Mill-le Rutte, Kalverweide 24
13. C.J. van der Ploeg, Haagsebos 196
14. C.E. Versteeg, Aquamarijndrift 1, Nieuwegein
15. J. Wagenaar, De la Gardestraat 45

Allen, behalve de heer Versteeg, wonen in Zoetermeer.

Het bestuur heet hen allen hartelijk welkom. Na aftrek van enkele bedankjes door verhuizing of anderszins staan we nu theoretisch op een totaal aantal leden van 430. Theoretisch, want dit aantal is inclusief zes leden, die nog geen contributie over 1987 hebben betaald!. Hun januari-nummer ligt nog steeds te wachten, tot ze hebben betaald.

CONTRIBUTIE EN BIJDRAGE AWZ 1988

Op dit moment heeft ruim de helft van de leden aan zijn financiële verplichtingen voldaan. Verplichtingen, zover het de contributie betreft, want u weet dat uw bijdrage aan het werk van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ) geheel vrijwillig is. Deze bijdrage is wel zeer noodzakelijk, dus wordt bijzonder op prijs gesteld. Wij verzoeken u de bijdrage(n) vóór 1 april te voldoen. We hebben uw financiële steun hard nodig om de vereniging op een behoorlijk peil te laten functioneren. Het bestuur heeft vele plannen, maar is voor de uitvoering daarvan afhankelijk van uw steun. Het bestuur wil met een 'aanmaning' niet - zoals in 1987 - wachten tot het najaar, maar deze vrij snel na 1 april aan de niet-betalers doen toekomen. Laat u het zover niet komen? Het bespaart veel werk en portokosten. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

LEDENVERGADERING

Namens het bestuur nodig ik hierbij alle leden en belangstellenden van harte uit voor het bijwonen van de ledenvergadering op woensdag 13 april a.s. om 20.00 uur in de benedenzaal van de Morgensterkerk, Nassaulaan 1.

AGENDA

1. Opening door de voorzitter
2. Verslag ledenvergadering 25-11-1987 (zie elders in dit blad)
3. Mededelingen van het bestuur
4. Vaststelling jaarrekening 1987 (zie elders in dit blad)
5. Verslag van de kascommissie
6. Benoeming kascommissie voor 1989
7. Bestuursverkiezing. Mevrouw Brandhorst en de heren Roos en Switzar treden af volgens rooster. Zij stellen zich herkiesbaar. Andere kandidaten kunnen tot voor aanvang van de vergadering bij het bestuur worden aangemeld.
8. Oprichting van een stichting tot beheer van het museum. Het bestuur stelt voor om het museum in een aparte stichting onder te brengen, ten einde de financiën van vereniging, AWZ en museum onafhankelijk van elkaar te kunnen beheren.
9. Rondvraag
10. Sluiting.

PAUZE

Na de pauze zal de heer J.C. van Dam het vervolg vertonen van de film "Bij ons in de polder tussen Catwijck en Roggeveen". Het eerste deel is vertoond in mei 1987.

De in de activiteitenkalender-1988 (zie het januarinumnummer) aangekondigde lezing over Gouda zal in het najaar worden gehouden.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 1987

<u>L A S T E N</u>	<u>Veren.</u>	<u>A.W.Z.</u>	<u>Museum</u>	<u>Totaal</u>
huisvestingskosten	1945	1600	2000	5545
bel. en verzekering	100			100
bureau- en secr.k.	1680	55		1735
lidmaatschap e.d.	135	25		160
vergaderkosten	490	75		565
kwartaalblad	1565			1565
bibl./collectie	500	100		600
exposities			1200	1200
documentatie		90		90
opgravingskosten		75		75
lab. en restauratie		pm		pm
gereedschappen		290		290
p.r./voorl./educatie	70	90		160
onvoorzien	105		70	175
afshr. voorraad	2425			2425
batig saldo	<u>3430</u>	<u>1500</u>		<u>4930</u>
	12445	3900	3270	19615
<u>B A T E N</u>				
contrib./donaties	8710	3175		11885
eenmalige giften	635		130	765
lezingen e.d.	255			255
advertenties	1040			1040
rente	505	45		550
verkoop	1300	680	480	2460
entreegelden			425	425
bijdrage gem.mon.dg.			600	600
museumjaarkaarten			230	230
dekking uit restant fonds				
inrichting Oude Huys			<u>1405</u>	<u>1405</u>
	12445	3900	3270	19615

<u>V E R M O G E N</u>	<u>Veren.</u>	<u>A.W.Z.</u>	<u>Totaal</u>
balans 1986	3040	4640	7680
batig saldo 1987	<u>3430</u>	<u>1500</u>	<u>4930</u>
vermogen 31-12-87	6470	6140	12610

BALANS

<u>A C T I V A</u>	<u>Veren.</u>	<u>A.W.Z.</u>	<u>Museum</u>	<u>Totaal</u>
voorraden	925	660	200	1785
kasmiddelen	12205	6355	12095	30655
te vorderen			600	600
exploit.tekort museum			1405	1405
	<u>13130</u>	<u>7015</u>	<u>14300</u>	<u>34445</u>
 <u>P A S S I V A</u>				
fonds Molen	3260			3260
fonds Inr. Oude Huys			1390	1390
fonds Publicaties	1250			1250
fonds Restauratie		825		825
fonds Expo museum			1650	1650
subsidie gem. museum			9600	9600
af te dragen 1)			1660	1660
contr./donaties '88	20	50		70
nog te betalen 2)	2130			2130
vermogen	<u>6470</u>	<u>6140</u>		<u>12610</u>
	<u>13130</u>	<u>7015</u>	<u>14300</u>	<u>34445</u>

1) nog af te dragen verkopen in consignatie:

Molen De Hoop 135, Oude Kerk 845, Kunst & Vr. 37,50
Jaark.mus. 642,50, totaal 1660

2) geschatte energiekosten atelier 5-Meistraat over '86

FONDS EN RESERVES 31-12-1987Balans '87

<u>fonds Molen De Hoop - balans '86</u>	3460	
- afgedragen stichting Carillon	200	so 3268
<u>fonds inr.Oude Huys - best.'86</u>	6945	
- bestedingen 1987	9285	
- totaal bestedingen '86/'87	16230	
- div. fondsen balans '86 9605		
bijdrage Anjerfonds '87 8015	17620	so 1390
<u>fonds 'Lions-C'-restauranties</u>	1250	
- bestedingen 1987	425	so 825
<u>fonds 'Lions-C'-publ.opgravingen</u>	1250	so 1250
<u>fonds expositie 'Meersight'</u>		so 1650
<u>subsidie gemeente museum 1987</u>	9600	
		so 9600

Netto opbrengsten verkoop

	<u>Veren.</u>	<u>A.W.Z.</u>	<u>Museum</u>	<u>Totaal</u>	<u>Jaarkrt</u>
balans '87	3350	660	200	4210	
verkoop '87	<u>2910</u>	<u>1020</u>	<u>1495</u>	<u>5425</u>	1433
	6260	1680	1695	9635	
bal. '86/inkoop '87	<u>4960</u> ')	<u>1000</u>	<u>1215</u>	<u>7175</u>	<u>1203</u>
opbrengst	1300	680	480	2460	230

') balans '86 3210
 inkoop 1750

De Dorpsstraat rond 1920 ter hoogte van het tegenwoordige
 vrouwencentrum op nr 36. Toen had kruidenier Verhoeff daar
 zijn winkel/woonhuis. Boven de deur hingen borden met de
 tekst: Stoomgrutterij/Kruidenierswaren. Deze borden sieren
 nu de balie in 't Oude Huis.

ZOETERMEER 700 JAAR?

Naar aanleiding van "Zoetermeer in vroeger eeuwen (2)" in 't Seghen Waert van januari jl., zou ik graag het volgende willen opmerken:

De eerste bewoners zullen zich hier inderdaad in de tiende en elfde eeuw hebben gevestigd, maar de oudste vermelding van Zoetermeer op papier dateert uit 1269 (OHZ II 194). In dat jaar gaf graaf Floris V bepaalde tienden bij Soetermere aan Boudewijn van Noortwijk als onderpand voor de bruidsschat van zijn vrouw Aleidis, een nichtje van Floris. Bij de viering van het 700-jarig bestaan van Zoetermeer in 1981 werd volgens mijn herinnering in een krantenartikel weliswaar 'een oudere akte' (dan 1281) genoemd, maar die was toen 'verdwenen'! In 1281 wordt wel voor de eerste keer Segwaerde genoemd. Het argument voor de viering van het eeuwfeest was in 1981 dan ook dat beide voormalige dorpen toen 700 jaar oud zouden zijn.

In de beroemde akte van 20-3-1281 (OHZ II 416) worden Zoetermeer en Zegwaart overigens slechts zijdelings genoemd. Letterlijk staat er dat Diederik van Teylingen de leenrechten kocht op de gebieden 'tyeghen den termine van Haeswaerdwoude, Benthusen, Segwaerde, Soetermere, Willaemsvene' enz. Dus 'tegen de termijnen' oftewel tot aan de grenzen van o.a. Zoetermeer en Zegwaart.

Diederik van Teylingen was dan ook géén ambachtsheer van Zoetermeer of Zegwaart, maar slechts een buurman. Helaas voor de Diederik van Teylingenlaan in Palenstein! De eerste ambachtsheer van Zegwaart was Florens van Brederode, die omstreeks 1282 als zodanig voorkomt (OHZ suppl. 228). In Zoetermeer waren waarschijnlijk ook heren van Brederode ambachtsheer. De tot nu toe oudst gevonden vermelding betreft Dirk III, heer van Brederode; echter pas in 1367 (rek. baljuw Rijnland). De Brederodes raakten Zegwaart kwijt in 1306 door het overlijden van de kleindochter van Florens. Zij liet het ambacht na aan haar zoon Jan van Egmond, wiens zoon Willem omstreeks 1380 Palenstein liet bouwen. Zoetermeer werd door de heer van Brederode in 1407 overgedaan aan Goeswijn van der Poel. Hiermee zijn we echter al weer enkele eeuwen voorbij de oudste vermelding, waar het tenslotte om was begonnen.

Ronald Grootveld.

EXCURSIE 11 JUNI 1988

Het Kerkepad, dat jaarlijks door de N.C.R.V. wordt georganiseerd, voert in juni onder andere langs kerken en musea van de Belgische stad Brugge, een stad met een zeer rijke historie. In de route zijn opgenomen: Onze Lieve Vrouwekerk, Heilige Bloedkapel, Verenigde Protestantse kerk, Sint Walburgkerk, Sint Annakerk, Jeruzalemkerk, Sint Jacobskerk, Kantcentrum, Museum voor Volkenkunde, Gruut Huse Museum.

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer zal zich op zaterdag 11 juni a.s. bij dit pad naar Brugge aansluiten. Bij een volle busbezetting bedragen de kosten f. 30,00 per persoon (f. 32,50 voor niet-leden). U kunt zich tot uiterlijk 31 mei aanmelden schriftelijk (zie formulier elders in dit blad) of telefonisch bij een lid van de excursiecommissie:

mevr. S.Brandhorst-Sonneveld, Voorweg 182, 2716 NK ZOETERMEER, tel. 079-517047 of de heer C.A.L. van Wieringen, Mauritsstraat 10, 2712 CW ZOETERMEER, tel. 079-163764.

Wilt u tegelijkertijd de deelnemingskosten storten op girorekening 21.31.55 t.n.v. C.A.L. van Wieringen, onder vermelding van 'excursie Brugge'.

Spiedig na 1 juni krijgt u nadere informatie thuis gestuurd over plaats en tijdstip van vertrek.

TRANSPORT ZOETERMEER 1648

Na de uytcoop uit 1589 in het vorige nummer van 'T Seghen Waert nemen we nu een transport van een custingbrief onder de loep. In concreto gaat het over het volgende.

Neeltgen Andriesdochter, weduwe van Willem Phillipsz de Neckere uit Hazerswoude, heeft aan Jan Pouwels te Zoetermeer onroerend goed verkocht. Voor het niet betaalde gedeelte is een hypotheek op het pand blijven rusten. De brief, waarin dit door haar uitgeleende bedrag vermeld staat, wordt op 2 januari 1648 voor de Zoetermeerse schout en twee schepenen verleden. Drie weken later gaat Neeltgen er toe over deze zogenaamde custingbrief te verkopen aan Jan Meessoon Stompwijck. Er is hier dus sprake van transport, eigendomsoverdracht van custingpenningen.

De rente en aflossing in vier gelijke jaarlijkse termijnen zal de nieuwe briefeigenaar Jan Meessoon in totaal het bedrag van 1360 carolus guldens opleveren. Als betaling hiervoor ontvangt Neeltgen van hem de contante waarde van 1149 pond, 16 schellingen en 8 penningen. Zij staat bij de koper van de brief in voor de door Pouwels op te brengen bedragen. De transactie wordt bij het plaatselijke gerecht 'geoircond', dat wil zeggen, bij het schepengerecht in het transportregister ingeschreven.

Lokaal historisch beschouwd, speelt een en ander zich af in de tijd dat Zoetermeer o.a. als notabelen kent Johan Herlaer, schout, Jacob van Wijngaarden, heer van Zoetermeer en sedert 1643 ook van Zegwaard, en Jodocus van Lodensteyn, gereformeerd predikant.

Is het toeval, of hebben bovengenoemde transacties in breder kader gezien iets te maken met het eind van de opstand? Feit is evenwel, dat goed twee weken later - namelijk op 30 januari - de Vrede van Münster tot stand komt, die van tachtig jaren strijd de afsluiting vormt.

Neeltgen de Neckere-Andriesdr, wonende te Hazerswoude, compareert volgens de akte persoonlijk voor de Zoetermeerse schout en de schepenen Adriaen Cornelisz de Ruw (afgeleid van ruwaard, territoriaal gezagsdrager) en Arent Jacobsz Decker. Zij wordt hierbij 'geadsisteert' door haar schoonzoon Meester Gillis Quintyng, die advocaat bij het Hof van Holland is. Laatstgenoemde is ook 'gecooren voocht in desen', naar ik aanneem over een of meer minderjarige kinderen van Neeltgen. De naam De Neckere komt drie decennia eerder ook in Zoetermeer voor. Immers, de 'welgeborene' Christoffel de Neckere is rond 1619 schout van Zegwaard (Hoefnagel, p.44). Mogelijk was deze Christoffel Neeltgens schoonvader en verkocht zij hier diens Zoetermeerse nalatenschap. De naam De Neckere kan aanvankelijk zijn gebruikt als bijnaam voor iemand, die klein van postuur was. Het middelnederlandse woord necker of nicker kan namelijk onder meer worden vertaald door kabouter.

Neeltgen bekende "mitsdesen vercocht, getransporteert, gecedeert ende opgedragen te hebben aen Jan Meessoon Stompwijck, woonnende in desen ambachte (Zoetermeer) aen de Brouckwech ofte den geregten houder deses brieffs, een besegelde custingbrieff, spreekende ten laste van Jan Pouwels, woonnende in Soetermeer voorsz aende Voorwech

als principael schuldenaer ende Gerrit Huygen Timmerman, woonnende op 't dorp alhier als borch ende mede principale schuldenaer onder behoorlijke renunchiatio etc."

Deze Gerrit Huygen komen we twee jaar later in Zoetermeer tegen als schepen, gelijktijdig met Vollebrecht Cornelisz de Ruw, die eenzelfde functie bekleedt en deze ook in 1653 nog vervult. Laatstgenoemde is duidelijk zijn eerder genoemde broer Adriaen opgevolgd.

Hier is sprake van familiesuccessie in de magistratuur, zoals in Zoetermeer ook nu nog wel eens, ook op kerkelijk terrein, voorkomt.

De genoemde borg Gerrit renunchiert, d.w.z. doet afstand van zijn juridische privilegies om zich te mogen verweren tegen zijn schuldeiser(s). Inhoudelijk kan dit betekenen, dat hij bij voorbeeld afziet van het recht van uitwinning. Bij handhaving van dit recht zou men vóór hem eerst de solvante debiteur tot betaling kunnen dwingen. De custingbrief spreekt van een nog te betalen som van "derthien hondert ende 't sestich carolus gulden te XL grooten 't stuck te betalen staende met drie hondert veertich gulden St Jacobsdach deses jaers 1648 alreheijligen daeraenvolgende wel betaelt (zijnde), ende voorts met gelycke driehondert ende veertich gulden alsdan s jaers".

St. Jacobsdach viel op 25 juli en werd op bepaalde plaatsen in ons land ook wel als oogstdag gevierd. In Spanje is het nog steeds de nationale feestdag.

De wettige houder van de overgedragen som van penningen kan over de bedragen, die hij op of na de respectieve verschijndagen ontvangt, vrij beschikken. Hem is toegestaan "oock daer mede gedaen, gewonnen ende verlooren te werden in allen schijn off sij comparante (Neeltgen) dat selffs ware" etc.

Als zekerheid voor de nakoming van haar verplichtingen tegenover de briefhouder zien we hier de gebruikelijke clause van willige condemnatie. Haar verplichtingen zijn hier jegens Jan Meessoon Stompwijck de door hem te innen custingpenningen, d.w.z. de hypotheeksom te waarborgen ("te vrijen ende waren als recht is"). Zij zou dus moeten betalen "alles wes den houder deses daer aen te cort soude mogen comen, 't ware door evictie vant hijpoteecq, insolventheijt vanden debiteur ofte eenichsints anders".

Willige condemnatie is hier het verbinden van haar persoon

en al haar roerende en onroerende goederen, zowel tegenwoordige als toekomstige. De keuze daarvan is hier - evenals bij vele andere Zoetermeerse akten - in het bijzonder overgelaten aan het Hof van Holland. Verder in het algemeen aan de lagere rechtscolleges, "generalijcken allen rechten ende rechteren metten costen daerop vallende". Zich primair te onderwerpen aan "specialijck den Hove van Hollandt", zoals hier, bevorderde voor de tegenpartij een snelle procesgang, waarbij men ook geen hoger beroep kon instellen (Gehlen, p.130). De functie van Neeltgens schoonzoon Gilles, als advocaat aan bovengenoemd hof, is voor de vermelde keuze hiervan waarschijnlijk niet van grote betekenis geweest. De wetenschap, dat Neeltgen een redelijk belangrijke schoonzoon had, vormt een aanwijzing, dat ook de Hazerswoudse De Neckere's aanzienlijke lieden waren.

Mr. Gilles Quintijn blijkt - nader bezien - voor te komen als eigenaar van een huis aan de Veerkade te 's-Gravenhage. Mogelijk is hij de zoon geweest van de veel meer bekend geworden Gilles Jacobsz Quintijn uit Haarlem. Deze koopman was betrokken bij een rechtszaak om een bedrag van f. 4939.5.8. Zijn moei, de weduwe Cornelia de Visscher-Koeymans had hem voor deze zaak te Haarlem laten gijzelen. Na betaling werd hij daar evenwel nog drie jaar wederrechtelijk gevangen gehouden. Hij maakte in 1627 een gedicht, getiteld Oraniën Grolsgewin. Dit bezorgde hem de tussenkomst van Prins Frederik Hendrik, waardoor hij vrij kwam. Inmiddels had men hem zijn bezittingen, waaronder ook zijn boeken en geschriften, afgenomen. Verbitterd, maar strijdvaardig, vestigde hij zich met zijn grote gezin - mogelijk als boekverkoper - te 's-Gravenhage. Hier gaf hij nog een tweetal gedichten uit, waarbij de rechterlijke macht er niet best afkwam. Zijn moei dreigde hem later via haar zaakwaarnemer in het publiek op de Amsterdamse Beurs met een nieuwe gijzeling. Tot zover de Quintijnen.

Neeltgen Andriesdr bekende "ter saecke deser transporte voldaan ende betaelt te wesen den eersten penningh metten lesten en dat met den somme van elffhondert XLIX pond - XVI (schellingen) - VIII (penningen)".

Bij een rente en aflossing van vier gelijke jaarlijkse termijnen van in totaal f. 1340,-0-0, vergelijkbaar met een hypotheek op annuïteitsbasis, komen we over dat tijd-

vak uit op een gemiddelde rente van zo'n 6 %. Dit percentage was in 1648 niet te hoog binnen het kader van het toen geldende woekerverbod.

Onder de akte staat als gebruikelijk de aantekening, dat de XLe penningh ten bedrage van een bepaalde som voldaan is. In dit geval was het bedrag 28-15-0. Deze 40ste penning was een overdrachtsbelasting, die bij de 'opdracht' van het onroerend goed gelijktijdig door de plaatselijke overheid werd geïnd. In het onderhavige geval dus 2 1/2 % van de koopsom van 1149 pond-16-8.

P. van Waaij.

Bronnen:

R.A.Zoetermeer A.R.A. inv. 48, p.196 en 196v

Dr. A.Fl.Gehlen, "Notar. akten uit de 17e en 18e eeuw" (De Walburg Pers, Zutphen 1986).

De Vlamingstraat was in de jaren twintig een doorgaande weg, niet doorsneden door de Sprinterlijn. Over de vaart lagen vele ophaalbruggen en op straat is te zien dat er nog regelmatig met paarden werd gereden.

A A N M E L D I N G S F O R M U L I E R

Ondergetekende geeft zich hierbij op als lid van de Vereniging Historisch Genootschap 'Oud Soetermeer'.

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboortedatum (alleen voor jeugdleden 12 t/m 17 jr):

De contributie bedraagt minimaal f. 20,-- per jaar, terwijl een vrijwillige bijdrage voor AWZ (Archeologische Werkgroep Zoetermeer) zeer op prijs wordt gesteld.

Bovenstaand formulier kunt u sturen naar of inleveren bij de secretaris: R.Grootveld, Redelaan 54, 2725 GV Zoetermeer.

A A N M E L D I N G S F O R M U L I E R

Mevrouw en/of de heer

neemt/nemen deel aan de excursie naar Brugge op 11 juni.

.... x f.30,00 (c.q. 32,50) wordt heden gestort op giro-rekening 21.31.55 ten name van C.A.L.van Wieringen te Zoetermeer.

I N H O U D

Dagelijks Bestuur, enz	blz. 1
Zoetermeer in vroeger eeuwen (3)	blz. 2
In Memoriam A.J. de Waard.	blz. 3
Ledenbestand	blz. 3
Contributie en bijdrage A.W.Z. 1988.	blz. 4
Ledenvergadering	blz. 5
Staat van Baten en Lasten 1987	blz. 6
Vermogen	blz. 6
Balans	blz. 7
Fondsen en Reserves.	blz. 7
Netto opbrengsten verkoop.	blz. 8
Zoetermeer 700 jaar?	blz. 9
Excursie 11 juni 1988.	blz. 10
Transport Zoetermeer in 1648	blz. 10
Aanmeldingsformulieren	blz. 15
Inhoudsopgave.	blz. 16
Inhoudsopgave advertenties	blz. 16

A D V E R T E N T I E S

American Cleaning Service.	blz. A5
De Bouwhof	blz. A2
De Bruin	blz. A3
Cammeraat.	blz. A2
Carrosseriefabriek Joost Lamboo.	omslag
Dump Herwijnen	blz. A6
Familux	blz. A4
Jongorius.	omslag
Koot	blz. A7
Linthout	blz. A4
Meerzicht & Van Maanen	blz. A3
De Oase.	omslag
Van Oosterom	blz. A5
Roos Kantoorboekhandel	blz. A7
Rové	blz. A4
Van der Slik Auto-dealer	blz. A2
Van der Slik Taxibedrijf	blz. A5
Van der Spek Makelaardij	blz. A1
Van Waay	blz. A1
De Zoetermeerse Kaashal.	omslag

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079-164114

van Oosterom
schoen & mode
dorpsstraat 107 en
telefoon 163029 comfort
zoetermeer

TAXIBEDRIJF *van der stik*

Taxi's voor alle ziekenfondsen

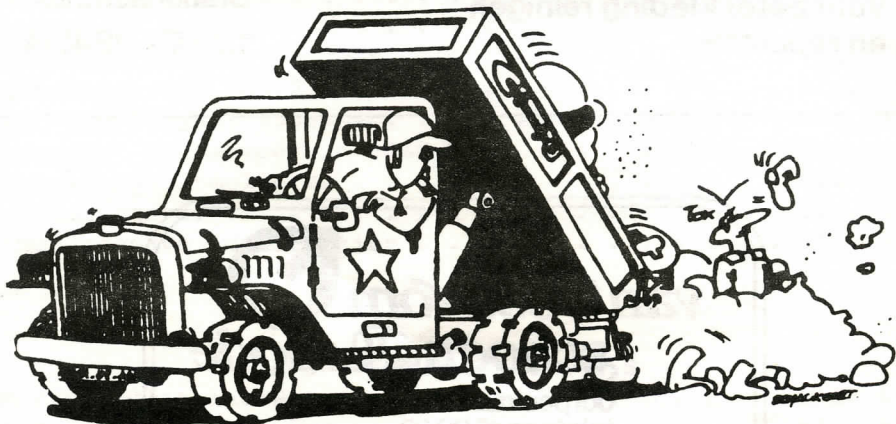
Ziekenvervoer ● Trouwauto's ● Rolstoelvervoer

 079 - 515151*

Kerkenbos 9

2715 RP Zoetermeer

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP

- CAMPINGSPOORT
- SCHIETSPOORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- OVERLEVINGSSETS
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRYETYDSKLEDING

de dump
van hervijnen
dorpsstraat 66 zoetermeer

079-
163551

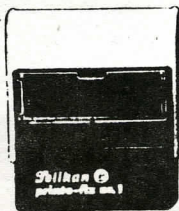
EEN NIEUWE NAAM ALS KADO

Origineel kado-idee van Pelikan, de Pronto-Fix stempelautomaat

Klein genoeg voor uw binnenzak, groot genoeg voor duizenden haarscherpe afdrucken van uw naam.

In boeken, op enveloppen, brieven, etc. In eigen handschrift of andere letter naar keuze. Zo maakt u altijd een goede indruk.

Pelikan

De Pronto-Fix stempelautomaat vindt u bij:

Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 165 2712 AH Zoetermeer

KOOT

oud papier lompen en metalen

VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

KOFFIEBAR DE OASE

AMERIKAWEG 1
TEL : 079 515298

JONGERIUS

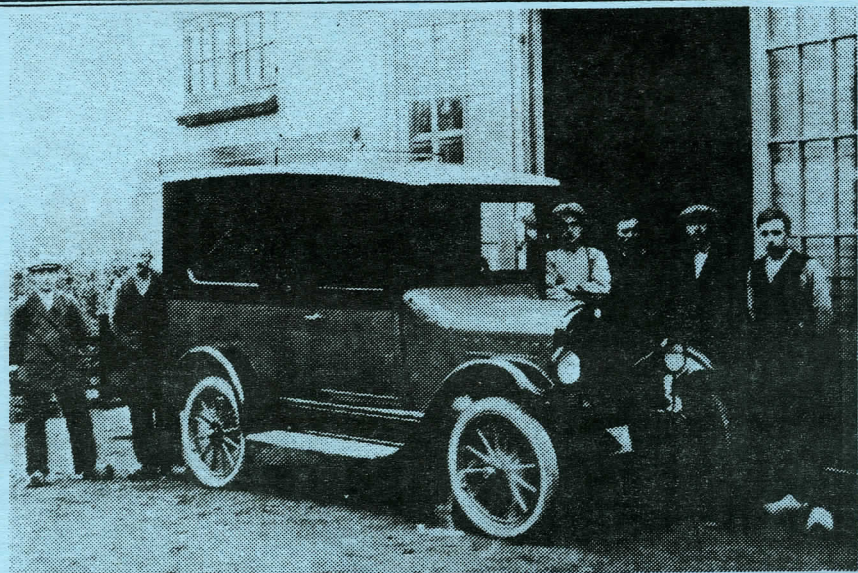
ambachtelijke bakkerij

dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (petuniatuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

Lambo, in 1918 gestart als wagenmakerij.
De foto toont één van de eerste bestel-
wagens (boter, kaas & eieren) gebouwd op
Chevrolet -1921-

B.V. Carrosseriefabriek Joost Lambo

Fokkerstraat 9 2722NH Zoetermeer Tel.079-316400 Telex 33241

